

De kaart is niet het gebied
**Verschillende lenzen
om de wereld mee
te verkennen**

Door : Martijn Nas en
Sergio Hernandez

LSP (LEGO® SERIOUS PLAY®) is een methodiek die 100% betrokkenheid garandeert bij een zogenoemde lean-in meeting. De LSP-methodiek is opensource, maar vraagt wel om een opgeleide facilitator. Auteurs Martijn Nas en Sergio Hernandez Ledward zijn al jaren NLP-beoefenaars en geaccrediteerde LSP-facilitators. www.nlplsp.com

Dingen kunnen er telkens anders uitzien, afhankelijk van de positie die je inneemt om ernaar te kijken. In dit artikel verkennen coaches en NLP-trainers Martijn Nas en Sergio Hernandez Ledward hoe je kunt observeren met de lenzen van kunst, de lenzen van ethiek en de lenzen van wetenschap.

Alles wat de mens waarneemt - inclusief wij als NLP'ers - wordt waargenomen vanuit een specifieke plek, vanuit een geografische positie, een hoogte en een breedtegraad, ook vanuit een moment in de tijd, vanuit een cultuur, een set waarden, een reeks behoeften en verlangens, een karakter, een levensgeschiedenis en een emotionele toestand, om slechts enkele factoren te noemen. Deze waarneming, omdat deze vanuit een specifieke plaats wordt gedaan, kan slechts gedeeltelijk zijn. En wat we observeren, horen, voelen en interpreteren, is slechts een fragment van wat kan worden waargenomen.

Gezichtspunt verrijken

Beperkte waarnemingen leiden tot bevooroordeelde beslissingen en meestal tot onbevredigende resultaten. Iedereen die wil begrijpen wat hij of zij waarneemt op een breder en dieper niveau, moet zich eerst realiseren dat de eigen waarneming niet volledig is. Je moet opmerken dat, zoals de filosoof en ingenieur Alfred Korzybski zei, *'je kaart niet het gebied is'*. Eenmaal geaccepteerd dat deze partialiteit bestaat, is het mogelijk om te beslissen je gezichtspunt te verrijken. Dit geldt voor iemand die naar een kunstwerk kijkt, onderhandelt met zijn klanten, nadenkt over hoe hij zijn bedrijf kan laten groeien, verward raakt in een discussie met een partner, wetenschappelijk onderzoek doet of een NLP-workshop faciliteert.

Waarnemingsposities

In dit artikel willen we wat dieper ingaan op het onderwerp van waarnemingsposities. Een tool die NLP biedt om onze kaarten te verrijken, begrip te vergroten en betere beslissingen te nemen. Het zijn als verschillende paren lenzen die ons in staat stellen om zeer verschillende dingen te zien. In

het vorige nummer bespraken we hoe je ze kunt gebruiken om je verkoop- en marketingbenadering te verbeteren, en nu nemen we een stap verder om na te denken over de kunst, ethiek en wetenschap van onze eigen NLP-praktijk.

Eerste waarnemingspositie (Zelf): de lenzen van kunst

In de eerste positie verkent men de wereld vanuit zijn of haar eigen ogen. Hij of zij staat in contact met zijn eigen identiteit, eigen set van waarden, eigen stijl, eigen dromen en eigen angsten. Het draait om het eigen perspectief op wat zij of hij ook maar verkent. De eerste perceptuele positie nodigt uit om de eigen uniciteit te onderzoeken. Enkele vragen die we onszelf in deze positie kunnen stellen, zijn:

Wat wil ik bereiken in deze situatie?

Waar maak ik me zorgen over?

Welke van mijn eigen talenten moet ik gebruiken?

Welke waarden ben ik van plan te eren?

Wat zijn mijn eigen criteria voor succes?

Volgens de Amerikaanse filosoof Ken Wilber geven degenen die zich inzetten voor het gebruik van dit paar lenzen, niet alleen uiting aan zichzelf, vinden ze authenticiteit en uniciteit, maar eindigen ze ook met het maken van kunst. Kunst in brede zin, gedefinieerd als de volledige expressie van een individu op elk gebied van de menselijke ervaring. Niet beperkt tot poëzie, muziek, schilderen of dansen, maar ook het leiden van een bedrijf, het faciliteren van een workshop of het onderhandelen met belanghebbenden.

In het perspectief van LEGO® SERIOUS PLAY® (LSP) is een persoonlijk bouwwerk van de betrokkene een bron van informatie en zelfgeschapen perspectieven. Elke deelnemer (wij werken vaak met teams) zal altijd eigen individuele behoeften, doelen of standpunten spelenderwijs onderzoeken, zelfs voordat hij of zij luistert naar de constructies van collega's. Deze onderzoeksfase gebeurt veelal onderbewust bij het bouwen van de constructie, maar bij het delen van deze constructie wordt het gezien door de lens van kunst. Wanneer we dan tijdens de reflectie of het spelen met de constructie vragen wat je zou kunnen doen en/of wat dan maakt dat dat de juiste keuze is om te doen, on-

dersteunen we deze persoonlijke onderzoeksfase. Deze vragen en benaderingen nemen de deelnemer mee naar binnen, zodat ze hun eigen individualiteit kunnen verkennen.

Opdracht 1:

Aan degenen onder jullie die de kunstlenzen verder willen verkennen, stellen we een vraag en nodigen we je uit om te bouwen met je eigen LEGO-steentjes (of die van je kinderen) en het resultaat te delen met ons, bijvoorbeeld via mail of onze socials met vermelding van #LSPNLP. We kijken graag naar en geven commentaar op jullie bouwsels.

Bouw in de komende vier minuten (niet langer) je antwoord op de vraag:

Wat is het belangrijkste voor mij als NLP'er?

Tweede waarnemingspositie (Anderen): de lenzen van ethiek

Ondanks alle rijkdom die we kunnen vinden bij het verkennen van onze eigen waarnemingen, zullen onze bevindingen per definitie altijd niet volledig zijn. Het leven zelf is een relationeel spel. Dus de tweede waarnemingspositie nodigt ons uit om te zien door de ogen van anderen, onze klanten, partners, leveranciers, workshopdeelnemers en dierbaren. Er is slechts één eerste waarnemingspositie, maar deze tweede is eindeloos.

Het doel van het gebruik van dit nieuwe paar lenzen is het begrijpen van de doelen, behoeften, waarden en uitdagingen van de mensen waarmee je in contact staat. Om deze positie oprecht te verkennen, is het niet genoeg om jezelf goede vragen te stellen, maar moet je serieus spelen alsof je een andere persoon bent. En je voor kunnen stellen hoe je de wereld zou zien als je de opleiding, positie, gewoonten, mentale kaders, potentieel en beperkingen van de andere persoon had.

De vragen die we stellen om de tweede positie te verkennen, kunnen hetzelfde zijn als in de eerste positie, hoewel we ze beantwoorden vanuit een zeer verschillende plek. Als je bijvoorbeeld nadenkt over hoe je je klant beter kunt helpen, kun je je voorstellen hoe het zou zijn om hem of haar te zijn

en jezelf de volgende vragen te stellen:

Wat wil ik bereiken in deze situatie?

Waar maak ik me zorgen over?

Welke van mijn eigen talenten moet ik gebruiken?

Welke waarden ben ik van plan te eren?

Wat zijn mijn eigen criteria voor succes?

Je kunt dezelfde aanpak uiteraard ook gebruiken bij je zakelijke partner, je levenspartner of je tienerzoon.

Het met een open geest beantwoorden van deze vragen, leidt meestal tot een beter begrip van de ander en tot een bredere en meer empathische benadering van de geanalyseerde situatie. De wereld zien vanuit meerdere ogen, opent nieuwe mogelijkheden voor actie, een creatievere benadering, sterkere relaties en volgens Wilber is het gebruik van dit paar lenzen de kern van ethisch gedrag. Als kunst de volledige expressie van het zelf is, verwijst ethiek naar de basis van gezonde menselijke relaties.

Op dezelfde manier als kunst - als de diepe verkenning en expressie van zichzelf - aanwezig is in de LSP-methode, is ethiek dat ook. Hoe mooi is het wanneer tijdens een LSP-workshop de deelnemers elkaar dieper gaan begrijpen en duidelijk de zorgen, behoeften en standpunten van hun collega's zien. En van 'ik' naar 'wij' gaan. Binnen LSP hanteren we een methode die van een constructie die het individuele gezichtspunt uitdrukt, naar een gedeeld model dat de eerste en tweede positie uitdrukt, én een blik geeft in hoe 'wij' denken als team.

Opdracht 2:

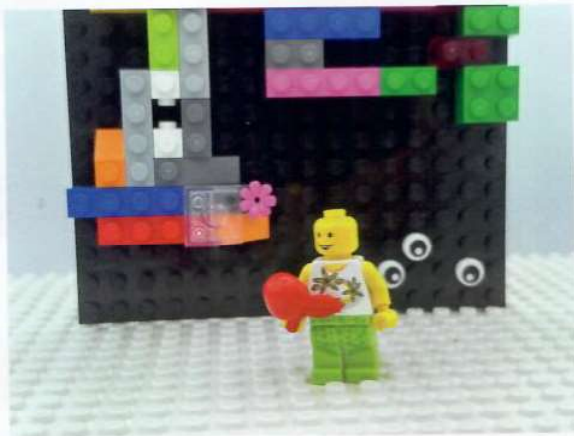
Opnieuw, voor degenen die deze ethische lenzen praktisch willen verkennen, denk aan een belangrijke relatie voor jou, stel je voor dat je even die persoon wordt, pak wat LEGO-stenen en vraag jezelf dan als die persoon af:

Wat is diep van binnen belangrijk voor mij?

Neem gerust vier minuten om te bouwen en te kijken wat je hebt! Wederom nodigen we net zoals bij opdracht 1, je uit tot het delen van je resultaat.

Lens jezelf

Lens anderen

Lens wetenschap

Derde waarnemingspositie: de lenzen van wetenschap

Zowel de eerste als de tweede positie zullen je helpen jezelf en anderen beter te begrijpen. Ze zitten vol nuttige subjectieve informatie, ze laten ons zowel onze eigen uniciteit ontdekken als de ethiek van relaties. Het is tijd om wat afstand te nemen van de situatie die we verkennen en wat objectiviteit te verkrijgen. De derde positie kijkt vanuit de verte als een neutrale (maar geïnteresseerde) waarnemer. Het is de benadering van een goede wetenschapper, onderzoeker, consultant of adviseur die geen specifieke positie inneemt, maar onpartijdig zoekt naar gegevens, trends, patronen en systeemdynamiek.

Het is een leuke uitdaging om uit een gegeven situatie te stappen en erover na te denken. Enkele vragen die we kunnen gebruiken, zijn:

Hoe kan ik deze situatie objectief beschrijven?

Welke patronen kan ik herkennen vanaf deze afstand?

Hoe kan ik de resultaten van het waargenomen systeem meten?

Dit paar lenzen vermindert vooroordelen en emotionele reacties, verbetert objectiviteit en biedt intelligente oplossingen. Terugkomend op de benadering van Ken Wilber, is deze verkenning de kern van wetenschap; wetenschap begrepen als de menselijke impuls om waarheid te vinden. Het is net zo belangrijk als de eerste en de tweede positie, we hebben kunst nodig, we hebben ethiek nodig, en we hebben ook wetenschap nodig.

Voor ons werd snel duidelijk dat LSP vanaf het begin een wetenschappelijke benadering gebruikt, zich voedend vanuit zeer diverse kennisgebieden, van constructivisme en constructionisme, flowtheorie, metaforisch denken, speltheorie en systeemdynamiek.

Maar in workshops over de gehele wereld nodigen wij als ervaren NLP'ers onze deelnemers nadrukkelijk uit om deze lenzen te gebruiken bij het terugstappen en observeren van een gedeeld model, een landschap of een verweven web van verbindingen en modellen. We hebben allemaal als NLP'ers de kracht ervaren om te begrijpen hoe de verschillen-

de delen van een systeem met elkaar interageren en elkaar beïnvloeden. Volgens ons is dat wetenschap!

Opdracht 3:

We nodigen je uit om deze lenzen nu te gebruiken. Pak wat LEGO-stenen en denk aan een uitdaging waar je voor staat en vraag jezelf af:

Hoe wordt deze situatie van veraf gezien? Wat zou voor een objectieve, geïnteresseerde, intelligente en neutrale waarnemer duidelijk zijn?

Neem weer vier minuten de tijd om te bouwen en daarna te reflecteren. En ook hier nodigen we je uit om je resultaat met ons te delen.

Wij gebruiken deze drie paar lenzen, de waarnemingsposities, om elk verschijnsel van de klant te bestuderen, van de kern van hun bedrijf, of persoonlijke drijfveren, hun intieme relaties of belangrijke stakeholders.

Wij twijfelen er niet aan dat deze verkenning van kunst, ethiek en wetenschap, waarnemingen zal verrijken, dingen zal laten zien waar we ons eerder niet bewust van waren en te nemen beslissingen zal verbeteren. De uitdagingen waarmee we geconfronteerd worden, verdienen het dat we de woorden van Aldous Huxley onthouden:

Niets minder dan alles zal echt voldoen. ■

Drie lenzen

Sergio bij het IEP in Nijmegen

